

ТЕМА 1. АДМІНІСТРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМ ПІДРОЗДІЛОМ ПІДПРИЄМСТВА. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ЕКОЛОГІЧНОГО ПІДРОЗДІЛУ

1. Підходи до формування організаційних структур екологічного менеджменту підприємства.
2. Екологічна служба підприємства: функції, задачі, типи.
3. Комунікаційний процес у системі екологічного менеджменту підприємства.
4. Документообіг у системі екологічного менеджменту підприємства.

1. Підходи до формування організаційних структур екологічного менеджменту підприємства

Розглядаються два принципово різних підходи до формування екологічних структур підприємства: аддитивно-функціональний і інтегрований (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Аддитивно-функціональний та інтегрований підходи до охорони НПС

<i>Аддитивно-функціональний підхід</i>	<i>Інтегрований підхід</i>
Додаткові робочі місця	Використання наявних ресурсів
Спеціальний відділ	Участь співробітників
Уповноважений по екологічних питаннях	Координатор по екологічних питаннях
Технічні рішення	Організаційні рішення
Інвестиції в охорону навколишнього середовища	Зниження витрат

У сучасних умовах функціонування вітчизняних підприємств необхідний компроміс цих двох підходів. З одного боку, повинна бути здійснена так звана “зелена реструктуризація підприємства”, тобто органічне інтегрування екологічних процесів у виробничі процеси, що вже склалися на підприємстві й існують тривалий час. Це актуально, тим більше, що подібні заходи вимагають не стільки фінансових вкладень, скільки чітко продуманих організаційних рішень. Крім того, залучення до екологічної політики всіх членів організації і координування виниклих наслідків цієї безлічі комунікаційних процесів за допомогою висококваліфікованих фахівців (консультантів-аналітиків) сприяє розвитку організаційної культури, демократичних процесів усередині організації, а також підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень за рахунок збільшення якості і кількості альтернатив і пропозицій.

З іншого боку, для окремого підприємства необхідний додатковий функціональний відділ, повноваження якого в залежності від ситуації могли б дорівнювати повноваженням будь-якого іншого відділу організаційної структури управління. Тим більше, що такі спеціальні відділи вже існують на багатьох вітчизняних підприємствах, хоча і виконують часто в основному тільки формальні функції. Проте вже існує визначений досвід роботи таких відділів і на основі позитивних його аспектів доцільно, у даний час створювати подібні структурні елементи на підприємствах, де вони поки ще не існують. Крім того, екологічний менеджмент більшості сучасних українських підприємств можна назвати скоріше пасивним, ніж активним, тобто ні керівники, ні персонал, ні споживачі поки не готові до яких-небудь революційних дій в екологічній сфері.

Таким чином, з огляду на особливості функціонування вітчизняних підприємств в умовах ринкових трансформацій і необхідність довгострокової орієнтації організацій на підвищення якості навколишнього природного середовища, у структурному плані необхідне сполучення інтегрованого й аддитивно-функціонального підходів до охорони середовища. Тобто нова екологоорієнтована структура повинна органічно вписуватися в усі підрозділи організації і включати спеціальний функціональний елемент, причому розміри останнього (кількість додаткових робочих місць) і екологічно спрямована діяльність усього персоналу повинні бути обґрунтовані з погляду порівняння відповідних витрат і результатів.

2. Екологічна служба підприємства: функції, задачі, типи.

Ключовою ланкою в системі екологічного менеджменту є екологічна служба підприємства, або, у випадку невеликих виробництв, окремий кваліфікований фахівець (менеджер), уповноважений

вирішувати відповідні задачі.

Для організації постійної роботи з охорони навколишнього середовища і виконання відповідних нормативних вимог на великих підприємствах створюються екологічні служби (відділи). На середніх і дрібних підприємствах відповідна робота покладається на еколога (інженера по охороні навколишнього середовища).

Екологічна служба підприємства повинна вирішувати наступні питання:

- підтримувати контроль за дотриманням у підрозділах підприємства екологічного законодавства, інструкцій, стандартів і нормативів по охороні навколишнього середовища;
- розробляти проекти перспективних і поточних планів по охороні навколишнього середовища;
- контролювати виконання планів по охороні навколишнього середовища;
- брати участь (як представника підприємства) у проведенні екологічної експертизи техніко-економічних обґрунтувань, проектів розширення і реконструкції діючих виробництв, а також створюваних нових технологій і устаткування, розробці заходів щодо впровадження нової техніки;
- брати участь у проведенні НДКР з очищення промислових стічних вод, запобігання забруднення навколишнього середовища викидами шкідливих речовин в атмосферу, зменшення або повній ліквідації технологічних відходів, раціонального використанню земельних і водних ресурсів;
- контролювати дотримання технологічних режимів природоохоронних об'єктів;
- контролювати стан навколишнього середовища в районі розташування підприємства;
- складати технологічні регламенти, графіки аналітичного контролю, паспорта, інструкції й іншу технічну документацію;
- перевіряти відповідність технічного стану устаткування вимогам охорони навколишнього середовища і раціонального природокористування;
- вести у встановленому порядку звітність про виконання заходів щодо охорони навколишнього середовища.

У тому випадку, якщо підприємство працює в рамках стандартів серії ISO 14000, екологічна служба підтримує і супроводжує роботу на підприємстві по забезпеченню вимог цих стандартів.

На практиці зустрічаються **чотири основних типи структур СЕМ, що** розрізняються по положенню в них екологічної служби підприємства або уповноваженого фахівця:

- структура з відсутньою екологічною службою або фахівцем в області екологічного менеджменту;
- структура, у якій екологічна служба (посадові обов'язки менеджера) сполучена з яким-небудь іншим підрозділом (іншими посадовими обов'язками) підприємства;
- структура, у якій екологічна служба (менеджер) виділена в окремий підрозділ (посада);
- структура, у якій екологічна служба виділена в окремий підрозділ з керівником, рівним за рангом заступникові директори підприємства.

Найменш ефективною є структура екологічного менеджменту **першого типу**. Рішення виробничих екологічних задач у даному випадку покладене на те або інша посадова особа як додаткове навантаження. Це можуть бути головний інженер, головний технолог, головний енергетик і інші. Тому що ці посадові особи в першу чергу виконують свої безпосередні обов'язки, те вся природоохоронна діяльність зводиться ними переважно до виконання формальних вимог діючого природоохоронного законодавства, наприклад до заповнення необхідної звітності.

Для структури **другого типу** характерне існування підрозділу або окремого фахівця, що займається питаннями екологічного менеджменту. При цьому їхні функції (посадові обов'язки) сполучені з іншими функціями (посадовими обов'язками). Наприклад, досить часто відбувається сполучення в одному підрозділі екологічної служби і служби охорони праці або сполучення екологічної служби і служби експлуатації природоохоронного устаткування. Для систем екологічного менеджменту даного типу характерні наступні **недоліки**:

- недостатня увага екологічним аспектам діяльності підприємства;
- обмеженість часу і ресурсів для практичної реалізації природоохоронної діяльності;
- великий обсяг обов'язків, що обмежує можливості ініціативної діяльності;
- недолік авторитету екологічної служби (фахівця-менеджера).

У **третьому типі** системи екологічного менеджменту екологічна служба (фахівець в області екологічного менеджменту) виділена в окремий підрозділ підприємства (посада), має свого керівника, але при цьому не має достатню вагу в ієрархічній структурі підприємства.

Для систем екологічного менеджменту третього типу можна виділити один характерний **недолік, що** полягає в тім, що ефективність функціонування екологічної служби (фахівця-менеджера) залежить від підпорядкованості і місця в загальній системі виробничого менеджменту. Разом з тим даний тип

структури екологічного менеджменту здобуває істотні **достоїнства**:

- можливість комплексно і повноцінно здійснювати екологічну діяльність;
- більш високий авторитет екологічної служби (фахівця-менеджера);
- можливість детального вивчення екологічних проблем.

Найбільш ефективним і тим, що має найбільші потенційні можливості у використанні переваг екологічного менеджменту, є **четвертий тип СЕМ**, у якій екологічна служба виділена в окремий підрозділ, а її керівник (фахівець-менеджер) за посадою в залежності від розміру підприємства дорівнює заступникові директора або заступникові головного інженера.

Для структур систем екологічного менеджменту четвертого типу характерні наступні **достоїнства**:

- можливість найбільше комплексно, раціонально і повноцінно здійснювати екологічну діяльність;
- можливість ефективного сполучення основних виробничих і екологічних цілей і задач на підприємстві;
- можливість здійснення різноманітної й економічно ефективної екологічної діяльності.

За способом організації діяльності можливий такий розподіл екологічних служб підприємств:

Екологічні служби диференційованого типу, у яких обов'язки співробітників розділені по виду впливу на навколишнє середовище

Для більшості служб такого типу можна виділити співробітників, зайнятих:

- охороною атмосферного повітря;
- охороною і раціональним використанням водних ресурсів;
- охороною навколишнього середовища від відходів виробництва і споживання;
- охороною і раціональним використанням земельних ресурсів.

Поділ обов'язків в екологічних службах такого типу подібно зі структурою державних органів екологічного контролю. Подібне поділу обов'язків виправдано для великих підприємств (виробничих об'єднань), на яких екологічна служба включає більш 10 чоловік.

До **недоліків** даної структури екологічних служб відносяться:

- ізольованість областей діяльності фахівців;
- імовірність ситуацій, у яких при неможливості виконання фахівцем з яких-небудь причин своєї роботи, іншим фахівцям буде потрібно значна кількість часу, перш ніж вони кваліфіковано зможуть виконувати обов'язку відсутнього співробітника;
- організаційні складності прийняття комплексних природоохоронних рішень.

Достоїнство екологічної служби такого типу полягає в тім, що можна досконально вивчити вимоги і можливості у визначеній області діяльності, здійснювати більш ефективний менеджмент, наприклад, в області поводження з відходами виробництва і споживання і приймати правильні рішення в цій області.

Екологічні служби інтегрованого типу

Співробітники екологічної служби такого типу в складі підрозділу, що відповідає за природоохоронну діяльність на підприємстві, усі разом виконують роботи, зв'язані з охороною навколишнього середовища і раціональним використанням природних ресурсів. Такий тип структури екологічної служби підприємства досить розповсюджений для середніх і дрібних підприємств.

Достоїнства екологічних служб подібного типу:

- взаємозамінність співробітників;
- у випадку відсутності кого-небудь зі співробітників, інші фахівці можуть успішно виконати його обов'язки;
- комплексний характер робіт; при розгляді питань, пов'язаних з одним видом впливу на навколишнє середовище враховуються й інші аспекти такого впливу;
- можливість розробки правильної екологічної політики, визначення комплексних цілей і задач підприємства в області охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів;
- можливість найбільш ефективного управління охороною навколишнього середовища і раціональним використанням природних ресурсів.

Екологічні служби змішаного типу

Співробітники подібних екологічних служб можуть виконувати обов'язки, пов'язані з різними видами впливу на навколишнє середовище, а також займатися екологічними проблемами визначеної технологічної операції. Екологічним службам такого типу властиві достоїнства і недоліки служб вищеописаних типів.

3. Комунікаційний процес у системі екологічного менеджменту підприємства

Організація комунікацій є основою формування системи екологічного менеджменту на підприємстві.

Комунікації – це взаємодії між суб'єктами системи екологічного менеджменту, а також зв'язку між функціями, елементами системи й окремих людей.

У будь-якій системі менеджменту можуть існувати формальні і неформальні комунікації.

Формальними є такі **комунікації**, що заздалегідь обговорені в регламентах, описах процедур, посадових інструкціях.

Розрізняють наступні основні типи комунікацій у системах екологічного менеджменту:

- адміністративні комунікації;
- фінансові комунікації;
- інформаційні комунікації.

Адміністративні комунікації

Вони відбивають взаємозв'язок суб'єктів у системі екологічного менеджменту. Екологічна служба підприємства, як основний суб'єкт у системі екологічного менеджменту, може мати різні типи підпорядкувань, описані вище.

Фінансові комунікації

Вони показують, які суб'єкти в системі екологічного менеджменту економічно взаємозалежні між собою при здійсненні екологічної діяльності. Такі комунікації також відбивають послідовність прийняття фінансових рішень при реалізації екологічної діяльності. Основними суб'єктами фінансових взаємин є бухгалтерія, керівництво підприємства, екологічна служба, плановий відділ.

Інформаційні комунікації

У системі екологічного керування і менеджменту вони показують взаємозв'язки, що виникають при обміні інформацією, зв'язаної з екологічною діяльністю. Це може бути обмін інформацією, що повинна обов'язково надаватися екологічній службі або керівництву підприємства (формальні комунікації), а може бути обмін інформацією на неформальній основі в залежності від конкретної ситуації.

Екологічна служба підприємства, в основному інформаційно зв'язана з такими підрозділами, як відділи головного енергетика, головного механіка, підрозділом, що займається вивозом відходів, що експлуатують підрозділами, промсанлабораторією і ін. Обмін інформацією може бути односторонній і двосторонній. Екологічна служба акумулює всю інформацію зі здійснення екологічного керування і менеджменту на підприємстві, а потім аналізує неї, представляє в різних внутрішніх і зовнішніх документах, розробляє програми (плани) екологічного менеджменту, складає і веде екологічну звітність.

Для екологічного менеджменту характерно активне використання **неформальних комунікацій** у процесі практичної реалізації діяльності і досягнення поставлених екологічних цілей і задач. Екологічне керування, в основному обмежується формальними типами зв'язків.

4. Документообіг у системі екологічного менеджменту підприємства.

Повітря

Відповідно до закону «Про охорону атмосферного повітря» юридичні особи, що мають джерела викидів шкідливих (забруднюючих) речовин в атмосферне повітря, повинні розробляти і здійснювати заходу щодо охороні атмосферного повітря. Виробництво і використання на території України технічних, технологічних установок, транспортних засобів допускаються тільки при наявності

сертифікатів, що установлюють відповідність змісту шкідливих (забруднюючих) речовин у їхніх викидах технічним нормативам викидів.

Забороняється викид в атмосферне повітря речовин, ступінь небезпеки яких для життя і здоров'я людини і для навколишнього природного середовища не встановлена.

Основні напрямки повітряноохоронних заходів для діючих виробництв включають технологічні і спеціальні заходи, спрямовані на скорочення обсягів викидів і зниження їхніх приземних концентрацій.

Технологічні заходи включають:

- використання більш прогресивної технології в порівнянні з, що застосовується на інших підприємствах для одержання тієї ж продукції;
- застосування у виробництві більш екологічних видів палива;
- застосування рециркуляції димових газів;
- збільшення одиничної потужності агрегатів при однаковій сумарній продуктивності;
- упровадження найбільш зробленої структури газового балансу підприємства.

До спеціальних заходів, спрямованих на скорочення обсягів і токсичності викидів об'єкта і зниження приземних концентрацій забруднюючих речовин, відносяться:

- скорочення неорганізованих викидів;
- очищення і знешкодження шкідливих речовин з газів, що відходять;
- поліпшення умов розсіювання викидів.

Викид шкідливих (забруднюючих) речовин в атмосферне повітря стаціонарним джерелом допускається на підставі спеціального дозволу, яким установлюються гранично припустимі викиди й інші умови, що забезпечують охорону атмосферного повітря.

При відсутності дозволів на викиди шкідливих (забруднюючих) речовин в атмосферне повітря, а також при порушенні умов, передбачених даними дозволами, викиди шкідливих (забруднюючих) речовин в атмосферне повітря можуть бути обмежені, припинені або припинені в порядку.

На підприємстві дані первинного обліку, заносяться в наступні типові форми:

- ПОД-1 «Журнал обліку стаціонарних джерел забруднення і їхніх характеристик»,
- ПОД-2 «Журнал обліку виконання заходів щодо охорони атмосферного повітря»,
- ПОД-3 «Журнал обліку роботи газоочисних і пилоуловлюючих установок».

Закон «Про охорону атмосферного повітря» установлює введення технічних нормативів викидів і гранично припустимих викидів (ГДВ).

Викид шкідливих речовин в атмосферне повітря стаціонарним джерелом допускається на підставі дозволу. Дозволом на викид шкідливих (забруднюючих) речовин в атмосферне повітря встановлюються гранично припустимі викиди й інші умови, що забезпечують охорону атмосферного повітря.

Проект ГДВ повинний включати наступні розділи:

1. Уведення.
2. Загальні зведення про підприємство.
3. Характеристика підприємства як джерела забруднення атмосфери.
4. Розрахунки і пропозиції по нормативах ГДВ.
5. Заходу щодо регулювання викидів при несприятливих метеорологічних умовах (НМУ)

Порядок одержання дозволу на викиди

Для твердження нормативів викидів і одержання дозволу природопользователь представляє в спеціально уповноважений орган в області охорони навколишнього середовища наступні документи:

- проектно-нормативну документацію, що включає погоджений у встановленому порядку планів-графік контролю за дотриманням нормативів припустимих викидів;
- висновок органів Держсанепідемнагляду за підсумками розгляду проектно-нормативної документації.

За результатами експертизи проектно-нормативної документації спеціально уповноважений орган в області охорони навколишнього середовища оформляє норматив припустимих викидів і дозвіл на викид забруднюючих речовин. Нормативи припустимих викидів в атмосферу встановлюються на термін 5 років, а дозвіл на викид забруднюючих речовин в атмосферу видається на 1 рік.

Вода

Підприємство – водокористувач зобов'язаний мати ліцензію і договори на користування водним об'єктом і дотримувати їхньої умови.

Заходи щодо охорони поверхневих вод на підприємстві повинні забезпечувати:

- ошадливе і раціональне використання водних ресурсів;
- дотримання встановлених лімітів забору води і скидання стічних вод;
- запобігання й усунення забруднення поверхневих вод і дотримання встановленого режиму використання водоохоронних зон;
- запобігання влучення продуктів виробництва і супутніх йому забруднюючих речовин на територію виробничої площадки і безпосередньо у водні об'єкти;
- зміст у справному стані очисних, гідротехнічних і інших водогосподарчих споруджень і технічних пристроїв;

На підприємстві повинна бути в наявності контрольно-вимірювальна апаратура по визначенню якості що забирається і води, що скидається у водний об'єкт, за допомогою якої ведуться систематичні спостереження за водними об'єктами і їх водоохоронними зонами.

Підприємство повинне мати план ліквідації аварій. Також підприємство повинне мати погоджені зі спеціально уповноваженими органами плани заходів, що забезпечують функціонування підприємств у випадку аварійного забруднення водного об'єкта іншими підприємствами або судами.

Підприємство – водокористувач зобов'язаний при використанні водних об'єктів **вести у встановленому порядку облік що забираються**, використовуваних і вод, що скидаються. Також враховується кількість забруднюючих речовин у водах, що скидаються.

Дані первинного обліку використовуються для:

- заповнення форми державної статистичної звітності 2Тп-водхоз,
- складання проектів планів по охороні і раціональному використанні водних ресурсів,
- правильного внесення платежів за негативний вплив на навколишнє середовище і за водокористування.

Дані первинного обліку, заносяться в типові форми

- ПОД-11 «Журнал обліку водоспоживання (водовідведення) водовимірювальними приладами і пристроями»,
- ПОД-12 «Журнал обліку водоспоживання (водовідведення) непрямыми методами»;
- ПОД-13 «Журнал обліку якості стічних вод, що скидаються».

Проект нормативів припустимих скидань

Для кожного підприємства-водокористувача встановлюються нормативи гранично припустимих скидань (ГДС) забруднюючих речовин зі стічними водами і план заходів щодо досягнення рівня ГДС.

ГДС установлюються для кожного випуску стічних вод діючого підприємства-водокористувача, виходячи з умов неприпустимості перевищення гранично припустимих концентрацій шкідливих речовин (ГДК) у контрольному створі або на ділянці водного об'єкта з обліком його цільового використання, а при перевищенні ГДК у контрольному створі – виходячи з умови збереження (непогіршення) складу і властивостей води у водних об'єктах, що сформувалися під впливом природних факторів. При цьому враховуються асимілююча здатність водного об'єкта й оптимальний розподіл маси речовин, що скидаються, між водокористувачами, що скидають стічні води. У випадку одночасного використання водного об'єкта для різних цілей до складу і властивостей води приймаються найбільш тверді норми з числа встановлених. Якщо у водному об'єкті під впливом природних факторів по окремих речовинах перевищується ГДК, то для цих водних об'єктів можуть розроблятися регіональні норми якості води.

При неможливості дотримання нормативів припустимих скидань речовин допускається встановлювати ліміти на скидання на основі дозволів, що діють тільки в період проведення заходів щодо охорони навколишнього середовища, упровадження найкращих існуючих технологій і (або) реалізації інших природоохоронних проектів з урахуванням поетапного досягнення встановлених нормативів припустимих скидань речовин. Тимчасово погоджені ліміти скидань забруднюючих речовин у водні об'єкти встановлюються підприємствам, виходячи з необхідності поетапного досягнення нормативів ГДС. З метою досягнення нормативів ГДС водокористувачами розробляються плани водоохоронних заходів, що включають у себе роботи по відбудові, раціональному використанню й охороні водних об'єктів. В міру здійснення окремих етапів планів водоохоронних заходів щодо досягнення нормативів ГДС ліміти переглядаються у бік їхнього зменшення.

Нормативи ГДС розробляються водокористувачем або по його замовленню науковою, проектною або іншою організацією на підставі розрахункових матеріалів по нормативах гранично припустимих впливів на водні об'єкти, а при відсутності таких – виходячи з неприпустимості

перевищення ПДК забруднюючих речовин у водних об'єктах.

Відходи

Порядок організації роботи підприємства при звертанні з відходами виробництва

Питання звертання з відходами регулюється Законом України «Про відходи» і підзаконними актами.

Відповідно до закону **відходи** – це будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворюються в процесі людської діяльності і не мають подальшого використання по місцю утворення або виявлення і від яких їхній власник повинний позбутися шляхом утилізації або видалення.

Розрізняють відходи *виробництва* і *споживання*. Відходи виробництва – це залишки сировини, матеріалів, речовин, виробів, предметів, що утворилися в процесі виробництва продукції, виконання робіт (послуг) і які втратили цілком або частково вихідні споживчі властивості. До відходів виробництва також відносять побіжні речовини, що утворюються в процесі виробництва, що не знаходять застосування в даному виробництві, наприклад, речовини, що уловлюються при стічних вод. Поряд з відходами виробництва на промислових підприємствах утворюються і відходи споживання, до яких відносять в основному сміття, стеклобій, брухт, макулатуру, харчові відходи, що утворюються в результаті життєдіяльності працівників підприємства. Відходи виробництва і споживання вимагають для складування не тільки значних площ, але і забруднюють шкідливими речовинами, пилом, газоподібними виділеннями атмосферу, територію, поверхневі і підземні води. У зв'язку з цим, діяльність підприємства по охороні навколишнього середовища повинна бути спрямована на скорочення обсягів відходів, упровадження маловідходних технологій, перетворення відходів у вторинну сировину або одержання з них якої-небудь продукції. Кількість відходів, не підметів подальшій переробці, повинне бути зведене до мінімуму.

Відповідно до закону «Про відходи» (стаття 17) підприємці і юридичні особи при експлуатації підприємств, будинків, будівель, споруджень і інших об'єктів, зв'язаних зі звертанням з відходами, **зобов'язані:**

- дотримувати екологічні вимоги, установлені законодавством України в області звертання з відходами;
- вносити у встановленому порядку плату за користуванням послуг підприємств, установ і організацій, що займаються збором, збереженням, перевезенням, утилізацією і похованням відходів;
- перешкоджати утворенню і зменшувати обсяги утворення відходів;
- забезпечувати прийом і утилізацію використаних матеріалів і тари, у яких знаходилася їхня продукція або укладати договори зі сторонніми організаціями;
- визначати склад і особливості відходів, ступінь їхньої небезпеки;
- розробляти проекти нормативів утворення відходів і лімітів на розміщення відходів з метою зменшення кількості їхнього утворення;
- упроваджувати маловідходні технології на основі науково-технічних досягнень;
- вести первинний облік відходів;
- проводити моніторинг стану навколишнього природного середовища на територіях об'єктів розміщення відходів;
- надавати у встановленому порядку необхідну інформацію в області звертання з відходами;
- дотримувати вимоги попередження аварій, зв'язаних зі звертанням з відходами, і вживати невідкладних заходів по їх ліквідації.

Відходи виробництва і споживання можуть містити в собі **небезпечні відходи** – відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні особливості, що створюють або можуть створити небезпека для ОПС і здоров'я людини і які вимагають спеціальних методів і засобів звертання з ними.

Небезпечні відходи в залежності від ступеня їхнього шкідливого впливу підрозділяються на класи небезпеки.

На небезпечні відходи повинний бути складений паспорт, що є документом, який засвідчує приналежність відходів до певного виду і класу небезпеки, а також містить відомості про їхній склад.

Статистичний облік в області звертання з відходами здійснюється за формою 2ТП – (токсичні відходи).

При відсутності технічної або іншої можливості забезпечити безпека для навколишнього природного середовища і здоров'я людини, діяльність по звертанню з небезпечними відходами може бути обмежена або заборонена у встановленому законодавством порядку.

Проект нормативів утворення відходів і лімітів на їхнє розміщення (ПНУВЛР)

Норматив утворення відходів визначає встановлена кількість відходів конкретного виду при виробництві одиниці продукції.

Ліміти на розміщення відходів, розроблювальні відповідно до нормативів гранично припустимих шкідливих впливів на навколишнє природне середовище, кількістю, видом і класами небезпеки відходів, що утворюються, і площею (обсягом) об'єкта їхнього розміщення, установлюють гранично припустима кількість відходів конкретного виду, що дозволяється розміщати визначеним способом на встановлений термін в об'єктах розміщення відходів з урахуванням екологічної обстановки даної території.

Підприємці і юридичні особи, що здійснюють діяльність в області звертання з відходами, розробляють проекти нормативів утворення відходів і лімітів на їхнє розміщення (ПНУВЛР).

При розробці проекту ПНУВЛР враховуються:

- екологічна обстановка на даній території;
- ГД шкідливі впливи відходів, передбачуваних до розміщення, на навколишнє середовище;
- наявність наявних технологій переробки відходу даного виду, що включені в банк даних про технології використання і знешкодження відходів, що є складовою частиною державного реєстру відходів.

При визначенні нормативів утворення відходів застосовуються наступні методи:

- метод розрахунку по матеріально-сировинному балансі;
- метод розрахунку по питомих галузевих нормативах утворення відходів.

Для об'єкта збереження відходів ПНУВЛР розробляється з врахуванням:

- площі і місткості об'єкта збереження відходів;
- схоронності в розташовуваного відходу повноцінних властивостей вторинної сировини;
- економічної доцільності формування транспортної партії для вивозу розташовуваних відходів.

Для об'єкта поховання відходів ПНУВЛР розробляється з врахуванням:

- кількості передбачуваних до поховання відходів (з розбивкою по роках) відповідно до проектного даними об'єкта поховання відходів;
- місткості об'єкта захоронення відходів;
- розрахункового терміну експлуатації об'єкта поховання відходів;
- інших характеристик об'єкта поховання відходів.

Для затвердження лімітів на розміщення відходів підприємство надає наступні документи:

- заява з указівкою найменування й організаційно-правової форми юридичної особи, місця його перебування, найменування банку і номера розрахункового рахунка в банку;
- копію ліцензії на здійснення діяльності по звертанню з небезпечними відходами;
- проект розрахунку нормативів утворення відходів і лімітів на їхнє розміщення за формою, установлені Міністерством охорони ОПС України;
- свідчення про реєстрації об'єкта розміщення відходів у державному реєстрі об'єктів розміщення відходів.

Незмінність виробничого процесу і використовуваної сировини, представлені в проекті нормативів утворення відходів і лімітів на їхнє розміщення, повинні щорічно підтверджуватися у виді технічного звіту із поводження з відходами.